

Мусурман кас фуж ву?

АБГЪМАД ГЪЯЖИ АБДУЛАЕВ

РД-ЙИН МУФТИЙ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله حق حمده وصلاته على محمد خير خلقه وعلى آله وصحبه

Гьямд ибшри Аллагу Тааьлайиз, салат ва салам Мугьям-мад пайгьамбариина, Дугьан хизанариина ва асгьяба-риина

1. Мусурман вуна?

Саб шакалра адарди пуз шулуки, му суалнан гьаври айи гьарсар касди дидиз жаваб вуди «Альгьямдулиллагь» (Аллагьдиз ٱгьамд ибшри) клуру. Ухьуз мусурман кас фуж вуш, мусурман ва мусурман дарурин фарквал фициб вуш, мусурман касдиз фицдар нигьматар аш ва мусурман даруриз фу ккилибгураш хабар тувбан, Аллагу Тааьлайиз гьямд ибшри. Ва ухьу мусурман вуди халкь апбан хьанара Аллагу Тааьлайиз гьямд аплурухьа.

Хьа гьаци дупну гьитуб чьяан шулайинхьа? «Мусурман» клуру гафнан мяна «Аллагьдиз ٱмютиюгь» гьахьир ву клури, ухьу дидкан фикир аплурайкьан? Мусурман - думу Аллагу Тааьлайин амрар чайна дидиснайи кас ву ва думу гьадму ляхниз табигь духьну ккунду.

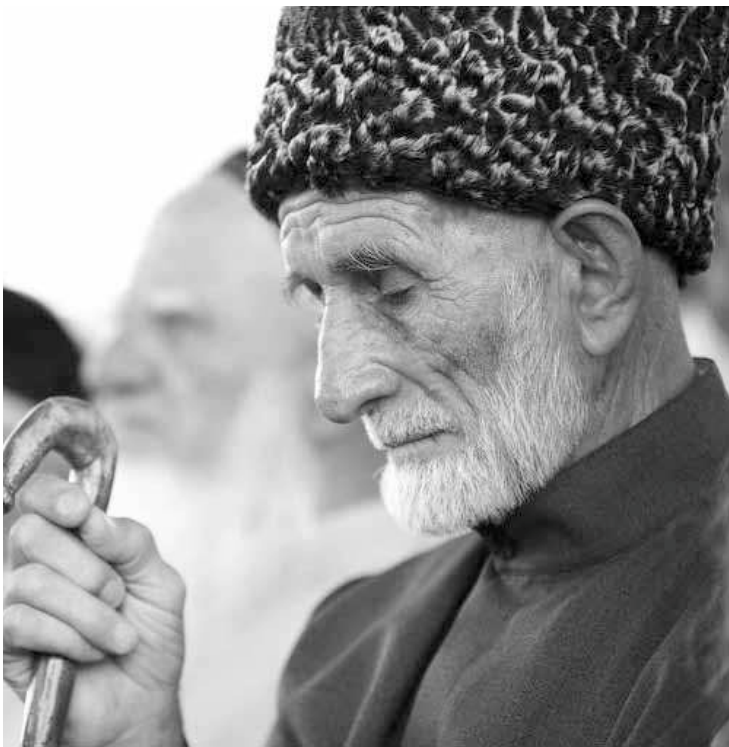
2. Гьякьлу мусурман фицир

духьну ккунду? Уву мусурман вуна?

Му суалариз жаваб тувбан бадали, гьарсар мусурман вуза клурури, чав клурайибдикан швнуб процент клурайибдиз тялукь шулаш, дилигну ккунду, ва чан гафар диндихьди гьягьбиинди тасдикь дапну ккунду. Му макьалайиь сакьюдар суалар гьазур дапна, ари гьадрариз жавабар туври, уву швнуб процент гьякьлу мусурман вуш, аьгью шалвуз.

Гьякьлу мусурман варида-рихьна гьякь аьдалат уьбхурр ву: Аллагу Тааьлайихьна, жвувахьна, жвуван хизандихьна ва имбу мусурмарихьна.

Имам Аль-Хатибийи, гьякьлу мусурман Аллагу Тааьлайихьна ва имбу мусурмарихьна гьякь аьдалат аплуз шлур ву, гьапну.

СТР. 4-5

ФИКИР ТУВ

Мусурман касдиз галстук ккабхьуз ихтияр айин?

Ассаламу алейкум, аьзиз мусурман чвийр ва чийр! Мусурман касди галстук ккабхьбан гьякьнаан гизаф улхувалар шулу. Саспидари, хай шулдар, хьа саспидарисана, хай шулу, клури, гьарури чпин фикрар арайиз хури шулу. Гьаму макьалайиь ухьу, иншаАллагь, дидин гьякьнаан шариатдинди фици шулаш, ачухь апидихьа.

Мусурман кас мусурман дарурихьан заьлан лигувалиан жара духьну ккунду, гьаци ву алабхьру палатдиьра, гьаддихьна ухьуз Ислам динди теклиф аплура.

СТР. 6

АБГЪЯДИ ККУНДУ

Шайтан багахь хьуз манигьвал аплуру дюаь

Шайтан – му инсандин душмарикан варитан члуруб, гьарвахтна инсандихьди шлуб ва гьятта дугьан ифтин табарийьра кмиди либцруб ву. Шайтан, ухьуз аьгьюганси, инсандиз аьхю зарар тувруб, гунгьарихь хьауз себеб шлуб ва члуру ляхнарихьна багахь аплуруб ву. Амма, инсанди Аллагу Тааьла кьваин аплуруган, думу яваш шулу. Хьа дугьу «аузу» гьурхган, шайтан инсандихьан ярхла шулу. Гьамдиан аьгью шулаки, инсанди Аллагу ٱгьамд аплувал дипубси, шайтан дугьан кьван аьхюр шула ва жорбежюр члуру фикрар ирчри, думу гьякь рякьлан улдугуз гьитуз чалишмиш шула.

СТР. 6

РЕДАКЦИЯЙИЗ

Хусуси суалар...

Ассаламу алейкум, аьзиз ватанагьлийир! Нубатнан ражари узуз гьаму макьалайиь редакцияйиз кми-кмиди тувру сакьюдар хусуси темийр кьваин аплуз ккундузуз. Гьяйифки, бязи мусурман гьардшар ва чийр, чпин диндин аьгьювалар адрувалиан, саспи дюшюшариь аьхю вуйи гунагнахьнара кмиди гьюру. Сабпи нубатнаан улхидихьа никягьдин гьякьнаан.

Улихьнаси газатдин редакцияйиз зенг гьапну касди, жилири шубуб ражари тьалакь тувунзуз, амма гьаци вушра, учу хьасин сатиди яшамис хьуз йикьрар гьапунча, гьаддин учуз гунагь шулинхьа, клури гьерхрайи. Саб терефнаан, думу дишагьлийиз чухсагьул пузра ккун гьябхьун-

зуз. Гьаз гьапиш, жилири думу суал туврикьан адар, хьа дишагьлийин аькьюл жилиринтлан артухь вушул, белки. Узу думу касдиз шариатдинди чав туврайи суалнан гьякьнаан жаваб тувган, думу мюгьгал гьахьи.

СТР. 7

Дагьустандин аьлимарин мажлис

СТР. 2

«Ясин» сураин дережайикан

СТР. 3

Яшлу дишагьлийин насигьатар

СТР. 7

Дагъустандин алимарин мажлис

5-пи ноябрь Дагъустан республикайн Унцукуль райондин Гимри гулаб Гъазимугъаммад аль Гимравийиз бахш вуйи варидагъустандин алимарин мажлис кюли гъубшну. Думу серенжемдиз кми-кмиди ихь республикайн вари шагърар-районариан инсанар уч гъахъну. Гъацира мажлисдиъ алимар, Муфтиятдин представителар, республикайн диндин ва жямаятлугъдин гъулгъуьчйир иштирак гъахъну.

Мажлис кюли гъубхур РД-йин муфтийин кюмекчи Казим гъажи Темирбулатов вуйи. Дугъу чан терефнаан вари алимариз, уч духънайи хялариз, му серенжемдиъ иштирак хъпан, ахю вуйи чухсагъул къайд гъапну.

Хъасин Карабудакхент райондин имам Абдулла гъажи Аджимоллаев, Къибла терефнаъ аи Муфтиятдин вакил Магъди гъажи Абидов, Мягъячгъала

шагърин имам Идрис гъажи Асадуллаев ва гъ.ж алимар гъулхнийи.

РД-йин муфтийин заместитель Мугъаммад-гъажи Мангуевди уч духънайидариз фарз гъудгникан гъулхну. Ва дугъу чан улхбаъ фарз гъудгникан, мусурман касдиз дидкан фукъан ахю мянфяаъ аш, ктибгъу.

Унцукуль райондин имам Гъазимугъаммад Абубакаровди вари уч духънайи алимариз, имамариз, хялариз мажлисдиъ иштирак хъпан ахю чухсагъул къайд гъапну.

РД-йин муфтий, шейх Агъмад гъажиийин терефнаан, дугъан заместитель Агъмад гъажи Кахаевди, серенжемдин иштиракчйир тебрик гъапну.

Мажлисдин ахиритъ Унцукуль райондин глава Иса Нурмугъаммадов гъулхну ва мициб серенжем кюлитъ гъабхбан РД-йин муфтиятдиз баркаллагъ гъапну.

Эрдогандина Лукашенкои мист ачмиш гъапну

Улихънаси Белоруссияйин меркез вуйи Минск шагъриъ ахю мист ачмиш гъапну. Мист ачмиш аПруган, душваъ Белоруссияйин президент Александр Лукашенко, Турцияйин президент Реджеп Тайиб Эрдоган ва гъ.ж, иштирак гъахъну.

«Белоруссия мяслааътан йишв ву. Уч варидариз ислягъвал, сикинвал, саламатвал ккун аПурача ва гъаддиз жорбежюр конфессийрин вакилариз чпиз герек вуйи дараматар ачмиш аПурача. Якъинди агъязузки, му храмди Белоруссияйин культура за аПбан гъакънаан заан йишв бисиди», - гъапну Белоруссияйин президентди.

Турцияйин президентди гъапну: «Йиз ва вари Турцияйин халкъдин те-

рефнаан му мист ачмиш аПбан себеб гъахъи гъарсар касдиз ахю вуйи чухсагъул къайд аПуз ккундузуз. Му гъацира ихь къюбид халкъарин арайитъ ислягъвализ себеб вуйи лишанра ву»

Му мист тикмиш аПуз гъюкуматди 1992-пи йисан тйин гъапнийи.

2004-пи йисан мист тикмиш аПуз хъюгъю, амма 2010-пи йисан дакъатар адрувалиан тикмиш аПувал духъубжвну. Хъа гъаму йисан Турцияйин диндин ляхнарин управленийин кюмекниинди мист тикмиш аПувал давам гъапну. Гъамус магъа вари ляхнар ккудукна. Му мистаъ сабйишв'инди 1,5 агъзур касдиъан гъудган аПуз шулу.

Гъаждиз гъагъюз кыматар артухъ хъиди

Сауд Аравияйитъ виза ачмиш аПбан сборарин кымат 6 ражари артухъ хъиди. Му артухъ хъувалин гъакънаан мусурмарин арайитъ жорбежюр гафар-члалар шула, гъаз гъапиш, душваъ кымат артухъ гъабхъиш, гъарсаб гъюкуматдианра кыматар за аПиди.

Дурарин планариинди КСА-йиз гъагъювал гъамус 533 доллар хъиди. Хъа гъацй йисаз вуйи визайин кымат 800 доллар, сад йисаз – 1333 доллар хъиди. Экспертарин гафариинди, эгер кыматар гъамци за гъахъиш, гъаждиз Меккайизна, Мединайиз гъюрударин къадар гизаф кам хъуз мумкин ву.

Гъаждитъ дишагълийирин вахт

Меккайитъ тйин вуйи вахтна, Къабайин мурчваъ аи клару гъвандиз мак аПуз, мумкинвал тувди.

Гъамусяаът думу месэлайин гъакънаан гизаф фикрар а ва ахтармиш'валар гъахура.

Йигъандин муддатнаъ къюб саягъдин арайитъ клару гъвандихъна анжагъ мусурман дишагълийиртган дедетувал валихъди сабси, дурариз думу гъвандиз мак аПуз гъибтувал герек вуйи ляхнарикан дубхъна.

Африкайитъ ахю мист хъибди

Турцияйи Африкайин Жибути кюру йишваъ ахю мист тикмиш аПиди.

Турцияйин диндин ляхнарин управленийи Жибутийитъ 4000 касдиз гъудган аПуз йишв шлубсиб мист тикмиш аПуз дакъатар тувра.

Дурарин гафариинди, думу мист къюд йисандин арайитъ ккудубкиди, думу Османдин Султган Абдулгъамид II-ин ччвурнахъ хъайиб хъибди.

Дупну ккундуки, Турцияйи жорбежюр йишваритъ аи мусурмариз мистар тикмиш аПуз кюмек тувра.

Ккун аПуряхъа Аллагъу Тааълайикан му ужувлан ляхнитъ кюмек туву гъарсар касдиз савабар артухъ аПуб.

Акция: 100 агъзур манат пулихъ гъажд

Фикир тувай! 2017-пи йисан гъаждиз гъагъюз ккунидариз!

«Марва-тур» компанияйи «100 агъзур манатдихъ гъажд» кюру акция ачмиш даПна. Думу ляхин анжагъ «комбинированный» программизтган вуйиб дар. Дидин шартларикан саб дишлади вари услугийрин кымат тувуб ву.

Гъялак йихъай, йишвар тйин вуйи къадартган адар!

Суаларин гъакънаан зенг аПинай: 8 (800) 700 37 36.

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редакционный совет
Председатель редакционного совета муфтий РД Ахмад- хаджи АБДУЛАЕВ

Заместитель муфтия РД
Махди-хаджи МУТАЙЛОВ

Главный редактор
Азиз МИЧИГИШЕВ

Редактор
Ансар РАМАЗАНОВ

Канонический редактор
Мухаммад- Рамазан РАДЖАБОВ

Корректор
Шарафудин ДАШДЕМИРОВ

Дизайн, вёрстка

Мухаммад МУХИДДИНОВ
Иса ОМАРОВ

Менеджер
Абдулсабир АХМЕДОВ

При перепечатке ссылка обязательна. Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам».

Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.

Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г. Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр- т Акушинского, 20. Заказ № _____

Тираж 2 100 экз.

Сдано в печать: (график) 31 октября 2016 г. в 17:00 (факт) 31 октября 2016 г. в 17:00

Адрес редакции:
367015, РД, г. Махачкала, проспект Акушинского, 5-я линия, 19. Телефон редакции: 8-928-530-59-70.

Подписка и доставка по г. Махачкале: 914-222. по Республике Дагестан: 8-988-699-28-24.

E-mail: assalamweb@gmail.com
www.assalam.ru

Аллагъу Тааълайихъан вуйи аьзаб

Ассаламу алейкум, гьюрматлу мусурман гьардаш ва чйир! Гьаму макъалайиь саспи ихъ мусурмнари гьерхру суалназ жаваб тувуз ккундузуз. Гьерхри шулу: Аллагъу Тааълайи зулумкраина бала гьапруган, думу балайикк ужудар ксарра ккахъри шулу. Ужудар ксарин фу тахсир ву ва гьаз дурарра думу балайикк ккахъру?

Аллагъу Тааълайи гирами Кьур'андиь дупна:

وَأَتَقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً
وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

(Мяна): «Гучі апинай футнайихъан, думу гьакълу дарударикси имбударикра кубкьур. Ва аьгью апинайки, Аллагъу Тааъла аьжю аьзаб туврур ву!» (сура «аль-Анфаль», 25-пи аят)

Пайгъамбари ﷺ дупна:

إذا أنزل الله بقوم عذابا أصاب العذاب من كان
فيهم ، ثم بعثوا على أعمالهم

«Аллагъу Тааълайи саб халкъдина аьзаб гьапуган, думу гьадму халкъдин арайиь айидариз вари-диз кубкьуру ва хъасин, дурар чивви дапугу, чпин ляхнариинди жара апиди» (Бухари).

Му дюшюшдин гьакънаан аьлима-ри гьамци дупна: Аллагъу Тааълайи гьаму дюн'яйиь гунгьар апрудариина аьзаб гьапуган, душваь Аллагъу Тааълайин терефнаан саб гьакълу даруб фуклара шуладар. Хъа эгер, чпи гунгьар дарапиди, гунагькранихъди сатиди

яшамии шулайидар, амма думу гунагъ дебккуз чалишмиш даршлударикан, ва гунагькрани апрубдиин рази вуйидарикан кьуруш, дурарра гьадму гунгьар апурайи гунагькраникан шула. Ва дурар гьадму аьзабнакк ккахъбан артухъ зулум адар.

Эгер дурари вари амрар тамам гьапнуш, ва чпиан удукьруганси чьуру ляхниз гьаршу удучьури гьахънуш, думу дюшюшди дурарик куркьуру бала аьзабарикан даршул ва Гьиямат йигъан дицдар ксар гьакълу лукларин арайиан шул. Гьамци кьура зиихъ улупнайи ва жара гьадисарий.

Имам Муслимдихъан вуйи гьадис-дидь дупна:

الْعَجَبُ أَنَّ نَاسًا مِنْ أُمَّتِي يُؤْمُونَ هَذَا الْبَيْتَ
حَتَّى إِذَا كَانُوا بِالْبَيْدَاءِ خَسَفَ بِهِمْ قَلْبًا يَا
رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الطَّرِيقَ قَدْ تَجَمَّعَ النَّاسُ قَالَ نَعَمْ
فِيهِمُ الْمُسْتَبِصِرُ وَالْمَجْبُورُ وَبِئْسَ السَّبِيلُ يَهْلِكُونَ
مَهْلِكًا وَاحِدًا وَيَصْدُرُونَ مَصَادِرَ شَيْءٍ يَبْعَثُهُمُ
اللَّهُ عَلَى نِيَّتِهِمْ

«Аьламатнан ляхин ву! Йиз умматдиан вуйидар думу хулахъна гьялак хьиди ва дурар багахъ гьахъиган, жили дурар хьтгюкьиди» Думуган учу гьерхча: «Я Аллагъди Гьаьнайир! Саб рякьюь жюрбежюр инсанар шулу аьхи?!» Дугъу гьапи: «Ав, душваь жюрбежюр инсанар хьиди, амма дурар вари кечмиш духъну чивви гьапуган, гьарурин чан ниятназ лигну, дурар жара апиди» (Муслим).

Ибн Гьабандихъан вуйи гьадис-дидь дупна:

وقوله صلى الله عليه وسلم فيما أخرجه
الأربعة وصححه ابن حبان " إن الناس إذا
رأوا المنكر فلم يغيروه أوشك أن يعمهم الله
بعقاب

«Эгер инсанариз мункар ляхин рякььюраш ва думу дигиш апурударш, думуган дурар вари Аллагъу Тааълайин аьзабнакк хъуз багахъ шулу».

Ибн Гьажар аль-Аскалянийи чан «Фатгъ аль-Бари» китабдиь му гьадис-диз тафсир туври дибикина:

«...Гьамдиан аьгью шулуки, кьафирар ва зулумкран айи йишв'ан ярхла хъуб ужу ву, гьадрарихъди саб балайикк ккадрахъбан бадали. Думу,

эгер дурари шулайи чьуру ляхнариз кюмек апурударш. Хъа эгер дурариз кюмек апури, дурари апрубдиин разиди вуш, думуган дурарра гьадму ляхниь иштиракчйир ву.

Хъа Гьиямат йигъан, дурарин ниятариз дилигну жара апибан гьакънаан кьуруш, думу гьакълу ляхин ву. Хъа ужудар ксарра имбударихъди гьаму дюн'яйиь аьзабнакк ккахъваликан кьуруш, улихъ гьахъи гунгьарин аьфв апувал хьибди».

Гьит Аллагъу Тааъла ухъкан гьаруриз кюмек ишри ва гьит ухъуз ужудар ляхнар артухъси апуз тавфикъ туври.

«Ясин» сураин дережайикан

Кьур'ан урхувал Аллагъ ﷻ кьваин апибан заан дережайикан гьисаб шула. Дидихъди сабси, гьурху Кьур'андихъан тувру савабра гьациб ахъюб ву. Гирами Кьур'ан гьар вахтна урхуб ужу ву: хулаь ва рякьюь, йигъну ва йишвну, мистаь ва ляхниь. Ихъ улихъдин адлу аьлимарира, салафу салигьинарира гьаци апури гьахъну. Яни йигъандин ва йишвандин муддатнаь шлубкъан гизаф кьадар Кьур'ан урхуз чалишмиш шуйи. Ва дурари чпиз вахт дебккну, гьадму улупнайи муддатнан арайиь Кьур'ан тамамди ккудубкьуз чалишмиш шуйи.

Адлу аьлим Абу Давудди кьураки, Рамазандин вазлиь Мужагьид кьуру аьлимди гьарквандинна лавландин вахтна арайиь вари Кьур'ан урхури гьахъну. Хъа эгер ухъу гьудгнин вахтна саб ракаьтдиь вари Кьур'ан урхури гьахъидарикан улхуруш, дурарин кьадар ахъюб ву, ва гьадрарин арайиан ву Уьсман ибн Аьфван, Тамим Ад-Дарди ва Саид ибн Жубайр (гьит Аллагъ ﷻ дурариин рази ишри).

Ари ухъкан гьарури чаз, гьаму жюрейин кьайда дивну ккунду, яни саб фулану вахтназ вари Кьур'ан дурхну ккудубкьуз кьури. Хъа ухъу лапра аьжуз луклар вухъа ва ухъуз дици Кьур'ан урхуб лап гьагьи месэласи рякььюрахъуз. Шли-вуш саб гьафтайиь ккудубкьуру, шли-вуш саб вазлиь, шли гьацц йисак саб, шли сад йисак саб, хъа шлисана уьмриь саб ражари. Хъа гьайифки, чан уьмрин муддатнаь гьич саб ражарикъан тамамди Кьур'ан ккудудубкьу ксар а, думуганна гьайри, мусурмарин арайиь Кьур'ан урхузкъана аьгьдру ксар а.

Гьаци вуйиган, гьаму ляхнар вари фикриз гьадагъну, ухъу му гирами Кьур'андиан саспи сурйиркъана гьадягъну урхури духъну ккунду. Гьацдар сурйирикан саб «Ясин» сура ву.

Гьадисдиь дупна:

« إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ قَلْبًا وَقَلْبُ الْقُرْآنِ يَسْ »
«Гьаруриз юкьв а, ва Кьур'андиан юкьв «Ясин» сура ву» (Баззар).

Анасдихъан вуйи риваятдиь давам дапна:

« إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ قَلْبًا ، وَقَلْبُ الْقُرْآنِ يَسْ ، وَمَنْ قَرَأَ يَسَ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِقِرَائَتِهَا قِرَاءَةَ الْقُرْآنِ عَشْرَ مَرَّاتٍ »

«Гьаруриз юкьв а, ва Кьур'андиан юкьв «Ясин» сура ву, хъа шли «Ясин» сура урхуруш, думу вари Кьур'ан 10 ражари гьурхурик мисал ву».

Гьаму гьадисдиь гьилигиган,

гьаври шулуки, гьийин йигъан ухъу «Ясин» сура шлубкъан гизаф дурхну ккунду, гьаз гьапиш вари Кьур'ан урхуз ухъу кагьалвал апурахъа. Саб сура урхбиинди вари Кьур'ан 10 ражари гьурхгансиб саваб шула, му ляхин фици дарапиди гьибтдихъа?! Думуганна гьайри, «Ясин» гьурху касдин гунгьаринра аьфв апуру, иншаАллагъ.

Абу Гьурайрайихъан вуйи Пайгъамбарин ﷺ гьадисдиь дупна:

« مَنْ قَرَأَ يَسَ فِي لَيْلَةٍ أَصْبَحَ مَغْفُورًا لَهُ ، وَمَنْ قَرَأَ حَمَّ النَّبِيِّ يَذْكَرُ فِيهَا الدُّخَانَ أَصْبَحَ مَغْفُورًا لَهُ »

«Шли «Ясин» сура йишвну гьурхуш, гьачининдиз дугъан гунгьарин аьфв апуру, гьацира шли «Гьаммим» (Ад-Духан) сура йишвну гьурхуш, гьачининдиз дугъан гунгьарин аьфв апуру» (Абу Яьла).

Гьацира гьадисдиь дупна:

« مَنْ قَرَأَ يَسَ فِي لَيْلَةٍ ابْتِغَاءً وَجْهَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ غُفِرَ لَهُ »

«Шли Аллагъу Тааълайин разивал бадали йишвну «Ясин» сура гьурхуш, дугъан гунгьарин аьфв апуру» (Ибн Гьаббан).

«Ясин» сураин заанваликан ктибтури, жюрбежюр сборникариь, гизаф гьадисар а. Гьаци вуйиган, вари Кьур'ан урхуз вахт адарчуз кьуру ксари (вари Кьур'ан урхуз кьуни касди чаз вахт абгур), гьаму «Ясин» сура артухъси дурхну ккунду, чпи заткъан Кьур'ан дуруждарин арайиан дархъбан бадали.

Гьит Аллагъу Тааълайи мусурмариз Чан калам кьваантган ва гьалатлар ктарди урхуз дубгьуз кюмек туври ва гьит ихъ юкьвариь думу каламди хусуси йишв бисри.

НУРМУГЪАММАД ИЗУДИНОВ

Мусурман кас фуж ву?

1 « Гядисдиъ дупна: «Мусурман мусурман касдиз гьардаш ву. Дугъу дугъаз зулум апурдар, думу кюмек адарди гьитурдар ва думу чигиналигъра гьитурдар» (Муслим).

Мусурман – Аллагъу Тааълайихъ ва Пайгъамбарихъ ﷺ хьугърур, диндин къанунарихъди гьагърур ва, жвуван нефс фу вуш, агъюр ву. Думу гьарган Аллагъ ﷻ къваин апурр ва чан терефнаан анжагъ урвал гьапурр ву. Думу чан тмуну гьардшизра чаз ккуниб ккун апурраир ву.

Ав, ухъкан гьарсари учв Аллагъу Тааълайихъ хьугъраза ва гьакълу мусурман вуза, кѳур. Амма дурари фикир апуррадар, гьакълу мусурмандин фицдар лишнар аш ва Пайгъамбари ﷺ, агъябари фицир кас гьакълу мусурман гьисаб апурри гьахънуш. Ухъ мусурман вуза гьапиган, гьаддихъди жвуваина ахъю жавабдарвал бисураха, хусуси вуди Аллагъу Тааълайин улихъ. Ва ухъу апурра амалариинди, ляхнариинди дин яркъу апбаъ жьамьяблугъдин арайиъ ахъю ляхин гьабхураха, хусуси вуди мусурман дарудар гизаф аи ишшавъ.

Имам Гьазалии «Эй йиз бай» кѳуру китабдиъ дибикна, Пайгъамбари ﷺ гьапну: «Учвхъан гьисаб гьадабгъайиз, жвуву жвувхъан гьисаб гьадабгъай; ичв ляхнар гьисаб апайиз, учву дурар гьисаб апинай»

Гьаци вуйиган, учвкан ккун апурраза, гьюматлу мусурман гьардшар ва чѳир, исихъ улупнаи суалариз жавабар тувуб. Дурариз жаваб туври, 0-ихъан 100% шкалайинди къимат тувай. Ари гьаци, фукан гьакълу мусурман вуш агъю шалвуз, ва гьаддихъди тамам дапну адрубра кѳулиз адабгъуз шул, иншаАллагъ.

Аъли ибн Талибди дупна: «Саб жоурейин чалишмишвал адарди, метлебнахъна гьорза кѳурур хиялчи ву».

Гьасан аль-Басрийи дупна: «Фукара даралди женнет ккун апуб гунгъарикан саб ву».

Пайгъамбари ﷺ дупна: «Агъю касди жвув ва жвуван ляхнар кечмиш хьпан къяляхъ вуйибдиз бахш апурру. Ахмакъ кас, Аллагъу Тааълайи женнет ккундиз кѳури, ичи метлебарикан хиял апурри гьузру».

Ухъу ийгълан-ийгъаз саб лик алдабгъури, гьакълу мусурманр вуш-дарш агъю дапну ккундаринхъа.

3. Яв хиялнинди швнуб процент мусурман вува?

4. Яв дин – думу ичи гафар вуяв, дарш думу гафар гьакълу мусурманри апурру жуудар ляхнарихъди тасдикъ апуррана?

Аллагъу Тааълайи ув'ин иливнайи фарзарижан агъю апуррана, хусуси вуди: гьудган, ушв, закат, гьаж ва шагдадат? Пайгъамбари ﷺ гьапну: «Исламдиз хьуб мурухъул а: шагдадат келима хуб, гьудган, закат, гьаж, Рамазандин вазли ушв бисуб» (Аль-Бухари, Муслим).

5. Ёаму ктуддарин шартларикан агъю гьапунча? Мисалназ, шагдадатдин мяна фу-вуш, гьудгнин, ушв бисбан, закатдин ва гьаждин шартлар фицдар вуш. Фицдар дюшошариъ гьудган батил шулуш, фу гьапган саваб артухъ шулуш, хъа фуну ляхниан савабнахъан шулуш, ёаму ляхнар агъю гьапунча?

6. Экбер гьеебхъган, шад шулна? Экбер гьеебхъган, мистаз душну, жьамьябдихъди гьудган апарза кѳури, ккилигури шулна? Жьамьяб гьудгниз гьагъюб читин ляхнарикан гьисаб апуррана?

Пайгъамбари ﷺ гьапну: «Эгер учвуз ийшвандин ва гьачининдин гьудган

жьамьябдихъди апбан саваб агъяйиш, учву мистаз дарфиди гьузидайча, гьятта чвурхури вушра!» (Аль-Бухари).

Гьядисдиъ дупна: «Жьамьябдихъди гьапну гьудгнин саваб, сарна-сарди гьапубтан, 27 ражари артухъ ву» (Аль-Бухари). Ктибтури гьахъну, Умар асгъябдин бай Абдуллагъ хьитирхбандин гьудгниз мистаз хьуркъундар. Ва гьадму тахсир ктипуз кѳури, гьадму ийшван гьачининдизкъан ибадат апурри гьахъну.

7. Фукъан вахтна Аллагъ ﷻ къваин апурри шулва, зикир апурна, ибадат апурри вахт адапурри шулна? Тагъажуд гьудган апурри шулна? Жара суннат гьудгнарихъди фици вува? Эгер уву дурар тамам апурруш, фициб аьшкъ ади тамам апуррава?

قال الله تعالى: « يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ». « سورة الأحزاب ١٤١-٢٤ »

Аллагъу Тааълайи гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Эй, Аллагъдихъ ﷻ хьугъдар! Аллагъ ﷻ артухъси къваин апинай ва гьачининганна хьабхъган Дугъан тариф апинай» (сура «Аль-Агъзаб», 41–42-пи аят).

Имам Аль-Къушайрийи гьапну: «Вари жуудар лишнар зикир апурри арайиз гьюру. Зикир апурвал Аллагъу Тааълайин рьакъю аи ижми мурухъул ву. Ёич сарихъанра Аллагъу Тааъла агъю апбахъна гьюз даршул, анжагъ гьарган Аллагъ ﷻ зикир апуритган».

Аллагъу Тааълайи дупна (мяна): «Аллагъу Тааълайихъ хьугъдар ва Аллагъ ﷻ къваин апбиинди дурарин юквар сикин шулу. Аллагъ ﷻ къваин апбиинди юкван сикин шулдаринхъа?» (Сура «Ар-Рад», 28-пи аят).

8. Чан вахтнинди закат тувну, сабсана диндин мурухъул тамам гьапза кѳури, шадвал улупури шулна? Дарш закат тувган, магъа мал-мутмуикан кам гьабхъийиз, кѳури, швумал шулна? Дарш уву заткъан закат туври шулдарна?

Закат тувувал диндин мурухъларикан саб ву ва дидин гьакънаан далилар улупна.

قال الله تعالى: « وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ » سورة البقرة/٣٤

Аллагъу Тааълайи гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Гьудган апинай ва закат тувай» (сура «Аль-Бакъара», 43-пи аят). Гирами Къур'андиъ 30 ражаритган артухъ му амрикан къваин дапна. Закат фарз вуйиваликан Пайгъамбарин ﷺ гьадисариъра дупна. Имам Ан-Нававийи гьапну: «Закат фарз вуйивал инкар апурру кас, мусурмандин алимарин саб гафнинди, кяфир шула» («Шаргъ сагъигъ Муслим»).

9. Рамазандин вазлиз ккилигури шулна ва думу улдубчѳган швумалвал зигурунча? Ёяж тамам дапну ккунду кѳури, фикир апурранча? Ва думу тамам апурру фу апурри шулва?

10. Гьалал вуйибдихъна багахъ хьуз, хъа гьарам вуйибдихъан гафариинди, ляхнариинди, гьятта фикрарииндира кмиди ярхла хьуз чалишмиш шулана?

Гьядисдиъ дупна: «Гьалал ризкъ гьазанмиш апуб гьарсар мусурман касдиз важиб ву».

11. Эгер уву бизнесмен вуш, фициб ният ади гьазанж хъанара артухъ апурру хьюгъри шулана? Мусурманриз гьаддинди мянфяаъ тувуз? Йитимариз, мугогъажвал аи хизанариз, аьжурариз кюмек апурру? Яв девлетнакан мусурмандин мугогъажвалариз харж апурри шулна?

قال الله تعالى: « الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ » « البقرة / ٤٧٢ »

Къур'андиъ дупна (мяна): «Шли чан мал-мутму ийгънура ийшвнура, ачмишдира жинидира харж апурруш, Аллагъдихъан ﷻ дурариз саваб гьазур дапна. Дурариз гучи адар ва швумалвалигъра хьидар» (сура «Аль-Бакъара», 274-пи аят).

Гьядисдиъ дупна: «Эгер фужкда тмуну касди мугогъажвал дархъуз ният ади, чан веледариз, къаби абийр-бабариз гьалал ризкъ гьазанмиш апурру рьакъю учѳвиш, дугъан гьарсаб алдабгъу лиг ибадат шула. Хъа эгер дугъан, гизаф пул гьазанмиш дапну, хъасин чан девлет гизаф айиз кѳури улупури, наанди вушра пулар харж апурру ният ади гьабхъиш, думу шейтинхъан ву» (Ат-Табарани).

12. Мусурманрикан фикир апурри шулна? Аллагъу Тааълайин къанундилан улдубчѳруган, Ислам диндин терефназди чѳуру гафар кѳуруган, яв гьал фициб шулу? Ва думу ляхин текрар дархъбан бадали гьапурри шулва?

Пайгъамбари ﷺ гьапну: «Дугъриданна, Аллагъу Тааъла къвак йиврур ву (ревнивий), мусурман касра къвак йиврур ву. Хъа Аллагъу Тааълайин къвак йиврувал шулу, мусурман касди Чав гьадагъа гьапуб апурган» (Муслим).

13. Уву фициб уьмур хъапнуш ва гележедиъ фици шулуш фикир апурри шулна? Уьмур дигиш апурру чалишмиш шулна? Фици чалишмиш шулава? Эгер шулаш, фициб натижа а? Натижа хьпан бадали, гьапурри шулва?

قال الله تعالى: « ... إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ ... » « سورة الرعد/١١ »

Аллагъу Тааълайи гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Дугъриданна, Аллагъу Тааълайи инсанарин гьал дигиш апуррудар, гьеле дурари жвув дигиш даралдикъан гагъди» (сура «Ар-Рад», 11-пи аят).

14. Аллагъ ﷻ бадали увуз гиран ктапурриз, яв душмниз, зулумкриз аьфв апурру гьазур вуна? Увухъди гафар даралдириқди сарпирди гаф капурру гьазур вуна? Увуз кюмек даралдириқди кюмек апурру, тмунурин гунагъ ва нукъсанвал ккебкюз гьазур вуна?

قال الله تعالى: « ... وَلِيَعْلَمُوا وَيَتَصَفَّحُوا أَلَّا تُجِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ » « سورة النور/٢٢ »

Къур'андиъ дупна (мяна): «... Гьит дурари аьфв апурри ва дурар рьагъимлудар йихъри. Аллагъу Тааълайи аьфв дапну ккундарнучвухъа? Аллагъ ﷻ аьфв апурру, Рьагъимлур ву» (сура «Ан-Нур», 22-пи аят).

15. Увуз гиран ктапуррихъан, я гунгъариин алирихъан, ясана аьдати мусурман касдихъан дюаъ апурри шулна? Аллагъу Тааъла бадали фужкда ккун гьапунча? Эгер «ав» кѳуруш, фици думу агъю шулуш?

Гьядисдиъ дупна: «Эгер шликда мусурман гьардшиз, думу хьадруган, дюаъ гьапниш, дугъахъди гьарган шлу малаикди пиди: «Амин, увузра гьациб ибши» (Муслим).

Ибн Аьббасди гьапну: «Инсандиз Аллагъу Тааълайин ккунивал дугъу чаз ккуниб Аллагъу Тааъла бадали ккун гьапгантан, шулдар; сар шлиина вушра хъял гьибисанра - анжагъ Аллагъ ﷻ бадалитган. Ёамци даралдикъан гагъди, дугъаз гьакълу иман адар, фукъан гизаф гьудгнар ва ушвар гьидисишра. Гьайифки, гьамус дуствал ёаму дюн'я

бадали апурра. Хъа дидкан ахиратдиъ саб мянфяаъ даршулда» (Ат-Табари).

16. Йигъандин муддатнаъ Аллагъу Тааълайин аьзбахъан гучи апурри швнуб ражари туба апурри шулва? Аллагъдихъан ﷻ гучѳури саб ражарикъан уларижан нивгъар гьушуна?

قال الله تعالى: « ... إِذَا تَنَالَى عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا » « سورة مريم/٨٥ »

Гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Дурариз Рьагъимлудийн аятар урхруган, дурар суждайиз гьагъюйи ва ишуйи» (сура «Марьям», 58-пи аят). Яни учвурра гьадриарикан йихъай (Жалалайн).

Саб ражари Гьасан аль-Басри чан ишбаан ийшвну уягъ гьахъну; думу ишбаан вари хулаъ айидар уягъ гьахъну. Дугъхъан, фу гьабхъну кѳури гьерхан, гьамциб жаваб тувну: «Йиз гунагъ къваин гьабхъиган, гьишур вуза»

Пайгъамбари ﷺ гьапну: «Аллагъу Тааълайихъан гучѳури ишру касдиз цѳа рьакъидар...» (Ат-Тирмизи, Ан-Насаи).

Имам Аш-Шаъранийи гьапну: «Аллагъдихъна ﷻ багахъ хьпан шартларикан саб Дугъхъан ижми гучи айивал ву» Пайгъамбари ﷺ гьапну: «Ваританна жууди узуз Аллагъ ﷻ агъязуз ва ваританна яманди Дугъхъан гучѳурузу».

Гьядисдиъ дупна: «Я Аллагъ ﷻ! Узу швумалвал зигури, туба апурри ишайиз улихъна, Увхъан гучѳурувалиан ишруганси апина» (Абу Нуайм).

17. Аллагъу Тааълайи, гирами Къур'анди, Пайгъамбари ﷺ ув'ин иливнайи фарзарижан фикир апурри шулна? Жвуван улихъ жвув'ин фицдар фарзар ал? Хъа хизандин улихъ? Имбу мусурмандин улихъ? Швнуб процент уву дурар тамам апуррава?

Гьядисдиъ дупна: «Дугъриданна, яв Агъайин ув'ин гьакъ алди ву, яв рюгънанра ув'ин гьакъ ал, яв хизандинра ув'ин гьакъ ал, гьаци вуйиган гьарсар ув'ин гьакъ алириз чан гьакъар тув!» (Аль-Бухари).

«Пайгъамбари ﷺ гьапну: «Гьакълу дин – насигъят ву, яни къвантан тувру насигъят. Учв дугъхъан гьерхунча: «Шлин гьакъназ?» Дугъу гьапну: «Аллагъу Тааълайихъна, Дугъан китабдихъна, Дугъан Пайгъамбарихъна ﷻ мусурмандин ахъюрихъна ва гьацира вари аьдати мусурмандин жьамьябдихъна» (Муслим).

18. Алимарихъна, имамарихъна, мутаалимарихъна, гьакълу ксарихъна фици илтѳикѳури шулва? Дурарихъна гьагъюри шулна? Саб ляхин апурган, дурарихъан гьерхри, агъю апурри шулна?

قال الله تعالى: « يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ » « سورة التوبة/١١١ »

Къур'андиъ дупна (мяна): «Я Аллагъдихъ ﷻ хьугъдар! Аллагъдихъан ﷻ гучи апинай ва гьакълу (садикинарихъди) ксарихъди йихъай (сура «Ат-Тавба», 119-пи аят).

Абдуллагъ ибн Мас'удди гьапну: «Инсанари гьакълу ва адлу алимарихъ илмар гьадагъури имидикъан гагъди, дурар жууб гьалнаъ хьиди. Хъа дурари гьакълу дарударихъан илим гьадабгъуз хьюгъган, дурарин гьал пуч шул».

19. Жвуван нефсдин зийн ляхин гьабхури шулна? Жвуван хасиятнакан, къва шлу хияларикан фикир апурри шулна?

Гьядисдиъ дупна: «Увуз учвкан варитан ккунир жууб хасиятнан кас вуйиз» (Аль-Бухари). ▶▶

Мусурман кас фуж ву?

« Пайгамбарихъан ﷺ, женнет-диз гъягъюз варитлан ужуб фу ву, кѳури гъерхган, дугъу гъапну: «Аллагъ-дихъан ﷺ гучѳурвал ва ужуб хасият». Хъасин дугъхъан жегеннемдиз гъягъ-руваликан гъерхган, дугъу гъапи: «Ушв ва аьврат» (Ат-Тирмизи). Яни апѳуру чѳуру гафариан ва аьвратдихъанмина апѳуру гунгъариан.

Абу ад-Дардаи гъапну: «Пайгамбарикан ﷺ гъебхъунзуз: «Терезариин иливру ляхнарикани варитлан заан вуйиб уткан хасият ву» (Абу Дауд, Ат-Тирмизи).

20. Ужуб ва уткан хасият фу вуш, аьгъягъуш? Дидин лишнар учвук кайин? Ва фукадар?

Хасиятнан лишнарикани ужудар фицдар вуш хабар туврахъа: умундувал, гъякълувал, гъапи гаф тамам апѳувал, гъапи гаф кѳулииз адабгъуз шлувал, сабурувал, Аллагъу Тааълайиз гъямд апѳувал, тмунурикан ктучѳу гъалатлар аьфв апѳувал, Аллагъдин ﷺ рягъимлувалик умуд хъувал ва Дугъхъан гучѳ хъайивал, нач'вал, аьфв апѳуз аьгъювал, рягъимлувал, Аллагъу Тааълайин махлукъатарикани фикир апѳувал, гунгъариан ярхла хъувал, хъял кайи вахтана сабуру апѳуз удукъувал, футна, тмунурикан улхуб, кучѳал апѳбахъан ярхла хъувал, гафарит ва апѳуру ляхнаригъ гъякълувал, аьхюдариз гъюрмат апѳувал, ва гъ.ж.

Пайгамбари ﷺ Аллагъу Тааълайикан ккун апѳури гъахъну: «Я Аллагъ, узуз ужуб хасият тув, Увутган гъайри, думу сарира тувруб дар» (Муслим).

قال الله تعالى: « قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ . . . » « سورة الأعراف/ 33 »

Аллагъу Тааълайи дупна (мяна): «Йип: «Дугъриданна, йиз Агъайи ачухъди ва жиниди чѳуру ляхнар апѳуб, гунагъан ляхнар ва зулум апѳуб гъадагъа дапна...») сура «Аль-Абраф», 33-пи аят).

Имам Аль-Гъазалии дибикна: «Уву аьгъю апинки, кѳван ужудар дару лишнар гизаф а. Хъа кѳваан дурар марцц апѳбан рякъ ярхиб ву. Ва думу рякъ ккадапѳуб читин ляхнарикани ву». Дугъу гъацра гъапну: «Аллагъу Тааълайин рякъюш учѳу касдин ляхнарикани саб ву дугъяз муришид, яни кѳван чѳуру лишнарихъан азад шлу рякъ улупрур, ади хъувал».

Чѳуру ва гунагъан ляхнарикани шула: мунафиквал, кучѳал апѳувал, аьмалдарвал, агъирвал, къискъисвал, гъюсудвал, инсанарин нукъсанвалар агувал, футна тарабгъувал, зулум апѳувал, арагъ убхъувал, гъярм ляхнарихъна аьшк айивал, Аллагъу Тааълайихъан ярхла вуйивал, мусурман гъардшихъди аьлакъийр чѳюргъювал, руш'ват бисувал, жарариз рякъюз кѳури ляхнар апѳуб, ягъ-намус адрувал, ачухъди гунгъар апѳувал.

Имам Аль-Гъазалии гъапну: «Уву му ляхнар дарапѳуз чалишмиш духъну ккунду. Дурар, дугъриданна, инсандиз лап чѳурудар ву. Дурар вари ужудар дару ляхнарин кѳулар ву».

Имамари ва вари 4 мазгъабарин аьлимари дибикна: «Гъякълу шейх-муршиддин хиликк ккудручѳвди, кѳваъ жин духънайи ужудар дару лишнарихъан, азад хъуз шулдар».

21. Уву кѳурубдиз лигури шулна? Я му дюн'яйиз, ясана ахиратдиз мянфаяь ктру гафарихъан ярхла хъуз чалишмиш шулна? Футна апѳруган, мусурман ксарикан улхруган душваь иштирак шулна? Уву кѳурайибдикан фикир апѳури

шулна, мисалназ, саб ляхниз гаф тувруган, думу кѳулииз адабгъуз ният адарди? Даршсана, футна апѳувалиь, мусурман ксарикан улхувалиь, кучѳал апѳувалиь иштирак шулана?

Гъядисдиь дупна: «Мусурман кас гъацир вуки, дугъу чан мелзнииинди ва хилариинди тмуну мусурман касдиз зарар тувурдар» (Аль-Бухари).

قال الله تعالى: « مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ » سورة ق/ 81

Аллагъу Тааълайи дупна (мяна): «Инсандин ушвниан удубчѳу гаф дугъахъди хъайи Ракиб ва Аьтид малаикари бикѳура» (сура «Каф», аят 18).

Гъядисдиь гъацра дупна: «Фуж Аллагъдихъ ﷺ ва Гъиямат йигъахъ хъугъраш, гъит, ужувлаз йипри, дарш ккебехъри» (Аль-Бухари, Муслим).

Гъядисдиь хъана дупна: «Аллагъдихъ ﷺ хъугъу касди тягъна йивурдар, нянят алапѳурдар, чѳуру гафарра апѳурдар».

22. Яв гъендемар гъярмдихъан уьрхюрана ва дурарикан тмуну касдиз зарар айин? Гъярм дапнаийи ляхнарииз дилигуз чалишмиш шулана? Мусурман касдин мал-мутму жвуванубси уьбхюри шулана?

قال الله تعالى: « قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ » سورة النور/ 31

Аллагъу Тааълайи дупна (мяна): «Йип [я Мугъяммад] Аллагъдихъ ﷺ хъугъу мусурман жилариз, гъит дурари чпиз гъярм вуйиб гъяккъган, чпин улар ис апѳри ва гъярм вуйибдихъан чпин аьврат уьбхри. Гъацци гъабхъиш, марццишин хъибди дурариз. Дугъриданна, Аллагъу Тааълайиз дурари апѳурайиб аьгъя» (сура «Ан-Нур», аяты 30-31).

Зина апѳувалихъан, арагъ убхъбахъан, жарарин мутму гъитѳибѳбахъан ярхла вуна? Уву дурар фукаан аьхю гунгъар вуш аьгъянуз?

Пайгамбари ﷺ гъапну: «Хилари зинавал апѳуру, ликарира зинавал апѳуру ва уларира зинавал апѳуру» (имам Аьгъмамд).

23. Фикир апѳинай, яв хизандин, веледарин, аьйир-бабарин гъякъариз фици лигурава? Дурариз гъякълу мусурмандиси фикир туврана?

Пайгамбари ﷺ гъапну: «Учвкан варитлан ужур чан хизандиз ужур вуйир ву» (Ат-Тирмизи).

24. Эгер уву саб ляхнигъ аьхюру вуш, уву лихурайидарихъди фицдар аьлакъийригъ шула, дурар яв чпихъна вуйи аьлакъийриин рази вуйин? Дурарин гъякъяр уьрхюрана? Эгер уву шликъка лихураш, яв аьхюригъ хъпехъури шулна? Ув'ин али ляхнар фици тамам апѳури шулува? Узу саризра буржлу дарза кѳури хиял апѳурана?

Пайгамбари ﷺ гъапну: «Гъиямат йигъан узу шубур касдиз гъаршу удучѳвидиза: дурарикан сар, ляхин апѳуз ужур дидисну, дугъкан ляхин тѳалаб дапну, амма къимат тутрувур» (Аль-Бухари).

Гъядисдиь дупна: «Дугъриданна, Аллагъу Тааълайиз апѳуру ляхин гъякълуди дапну ккунду» (Аль-Байгъакъи).

25. Фукаан гизаф кечмиш хъувал кѳваин апѳури шула, дидкан фикир апѳурна? Гъиямат йигъ улубкърубдикан фикир апѳури шулна? Кечмиш хъува-лихъди гъюрушмиш хъуз гъязур вуна? Думу ляхнихъан гучѳурунуз? Гъи кечмиш хъуз гъязур вуна?

قال الله تعالى: « قُلْ إِنَّ الْمَوْتِ الَّذِي تَتَرَوْنَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مَلَاقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالَمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ »

فَيَبْئِكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ « سورة الجمعة/ 8

Аллагъу Тааълайи дупна (мяна): «Йип: «Дугъриданна, учву чахъан гъерхари аьжал учвухъна рубкъур. Хъасин учву чѳиви апѳур ва Аллагъу Тааълайихъна къяляхъ апѳур, Дугъяз ашкарди ва жиниди вуйиб аьгъя ва, дугъриданна, ахиратдиь му дюн'яйиь учвуз гъапѳубдикан хабар тувур, ва учву ичв аьмаларихъан жаваб тувдичва» (сура «Аль-Жумаь», 8-пи аят).

Пайгамбари ﷺ гъапну: «Кечмиш хъувал шлукъан гизаф кѳваин апѳинай» (Ат-Тирмизи).

Фуни касди кечмиш хъувал гизаф кѳваин апѳуруш, думу му дюн'яйин леззетарихъди гъягъидар, думу гъялална гъярм аьгъю апѳур ва гъярмдихъан ярхла шул.

Гъаму сулариз жавабар тувган, ичв жавабариз лигури, швнуб процент уву гъякълу мусурман вуш, аьгъю шулуз. Сулариз жаваб тувну, жвуваз къимат дивну, лигай, фу шулаш. Хъасин яв улихъ сабсана суал див: хъа 100 процентдикан тамам дарапѳраи имбу процентарикан гъапѳа? Дурар фици ва фтихъди тамам апѳуза?

Увхъан уч апѳуз дархъи процентар я диндихъна вуйи аргъувалиан ву, ясана яв гафарит ва ляхнаригъ айи мунафиквал - дурарихъан ярхла духъну ккунду.

Мунафиквал фу ву?

26. Уву мунафикъ вуна? Мунафикъ фуж вуш, аьгъю гъапѳуна? Мунафикъдиз фицдар лишнар а, дурарихъан ярхла хъпан бадали? Апѳуру ляхнаригъ ва гафарит мунафикъвалихъан гучѳурунуз? Мунафикъ дархъбан бадали гъапѳу ккунду? Ухъу дидхъан ярхла духъну ккундин? Ари гъарсар касди жвуваз гъаму сулар тувну ккунду.

Ухъуз Исламдин тарихдиан аьгъяхъузки, вари правителариз чпин ляхнаригъ мунафикъвалихъан гучѳури шуйи, гъятта кечмиш хъайизкъан. Къюбпи халиф, Уьмар ибн Хаттабди, гъеле чаз гъаму дюн'яйиин илмиди, женнетдиь шула, кѳури, шаду хабар тувнашра, Гъюзайфайихъан, чак, чан ляхнаригъ мунафиквал ряккъюрануз, кѳури гъерхри гъахъну.

Мунафикъ фуж ву ва дугъяз фицдар лишнар а?

Шариаьтдиинди, мунафикъ чан аькъидайиинди ва ляхнариинди аьгъю шулу.

Аькъидайиь мунафикъ – думу гъацир кас ву, кѳваъ Аллагъдихъ ﷺ хъугъувал адарди, хъа инсанарин улихъ учв Аллагъдихъ ﷺ хъугънайирси улупурур. Дицир кас кяфиртлан хатѳалу ву. Кечмиш гъахъиган, думу жегеннемдин варитлан искан йишваь гъаргандиз шул.

قال الله تعالى: « وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ » سورة البقرة/ 17

Аллагъу Тааълайи дупна (мяна): «Инсанарин арайиь гъамци кѳурудар а: „Учу Аллагъдихъ ﷺ ва Гъиямат йигъахъ хъугърача“. Амма дурар Аллагъдихъ ﷺ хъугърадар» (сура «Аль-Бакара», 8-пи аят).

قال الله تعالى: « إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا » سورة النساء/ 81

Гирами Къур'андиь дупна (мяна): «Дугъриданна, мунафикъар жегеннемдин искан йишваь хъиди ва дурариз шафааьт апѳуру хъидар» (сура «Ан-Ниса», 8-пи аят).

Мунафикъар фужар вуш, дурари

апѳуру ляхнариинди аьгъю апѳуз шулу: дурари инсанарин арайиь футна ипру ва гъ.ж. Заьлан гъилигитан, дурар шариаьдихъди гъягъюра, ужувлан ляхнар апѳура, амма чав апѳурайиб тмундариз улупуз, ясана жара ният ади апѳуру. Дурар жямаяьт гъудгнариз гъюрдар ва гъудгнизра лап читинди гъуджувру. Дурари кучѳлан хуйир апѳуру, инсанарин арайиь кучѳлин хабар ирчру ва гъ.ж.

Мунафиквал кѳван варитлан читин уьзрарикан саб ву. Думу уьзрин гъякнаан гирами Къур'андиь гизаф аятар ва саб «Мунафикъар» кѳуру сура а. Мунафикъар гъарвахтна гъахъну ва хъиди. Ва ихъ вахтнара, ихъ арайитъра дурар цѳиб адар.

Гъаму дюн'яйиь мунафикъар Аллагъдихъ ﷺ хъугъдарин арайиь а, хъа ахиратдиь дурар жегеннемдиь хъиди.

Мунафикъ ляхнаригъ – мусурманарин арайиь му жорейин мунафикъарин варитлан артухъ айидар ву. Думу кѳваъ иман айир, Аллагъу Тааълайин амрарихъди гъягъюрайир, амма саспи ляхнаригъ, гафарит, ясана хасиятнан лишнаригъ чак мунафикъдин лишнар кайир ву.

« وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَىٰ يُرَأَوْنَ النَّاسَ وَلَا يُذَكَّرُونَ اللَّهُ إِلَّا قَلِيلًا » سورة النساء/ 24

Аллагъу Тааълайи дупна (мяна): «Дурар гъудгниз гъуджувруган, даккунди гъуджувру, апѳубра инсанарин улихъ улупуз кѳури апѳуру ва Аллагъ ﷺ кѳваинра лапра цѳибтлан апѳурдар» (сура «Ан-Ниса», 142-пи аят).

« وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كَسَالَىٰ وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ » سورة التوبة/ 54

Аллагъу Тааълайи дупна (мяна): «Ва гъудгнизра дурар гъюру тѳагъруди ва Аллагъу Тааълайин рякъюш апѳуру харжарра аьшк адарди апѳуру» (сура «Ат-Тавба», 54-пи аят).

Ибн Касири гъапну: «Му мунафикъарин лишан ву, думу ашкар шула дурари аьмаларикан варитлан заанди вуйиб тамам апѳруган. Гъудгниз гъуджувган, дурари тѳагъруди апѳуру, гъяз гъапиш дурарин гъякълу ният адар».

Пайгамбари ﷺ гъапну: «Мунафикъдин лишнар шубуб а: гафар апѳруган, кучѳлар апѳуру; гаф тувган, чѳюбгъюру; саб мутму аманат гъапѳган, думу уьбхюрдар» (Аль-Бухари).

Имам Ан-Нававийи дупна: «Кѳваин дапнаийи лишнар мунафикъдиндар ву ва думу лишнар кайи кас мунафикъ ву. Мунафикъарин кѳваъ айибна, апѳуб саб дар, дурар жара шула. Дугъу кучѳал апѳуру, аманат уьбхюрдар, учв гъякъ даршра гъюжатар апѳуру».

Сар адлу аьлимди гъапну: «Зиихъ гъядисдиь дупнайиб думу лишнар гъарган текрар апѳурикан дупнайиб ву, хъа вахтарик апѳурикан ва». Амма мусурман кас мунафикъвалин лишнар вахтарикра ачмиш даршлуганси хъуз чалишмиш духъну ккунду. Эгер мусурман касдиз чак гъаму лишнар гъяркъиш, дугъу туба дапну, дурарихъан шлукъан ярхла хъуз чалишмиш духъну ккунду.

Фикир тувай, ухъу мушваь гъарсаб дупнайибдиз аятар, гъядисар кѳваин дапнадархъа. Гъяз гъапиш, му макъала бикѳбан метлеб мусурман касди, учв швнуб процент гъякълу мусурман вуш, лигуб гъабхъну. Хъа эгер шликъка му темйирикан хъанара гизаф аьгъю апѳуз ккундуш, дугъу гъаддиз тѳагъу вуйи китабариз дилигну ккунду, ясана аьлима-рихъан гъерхну ккунду.

Гъит Аллагъу Тааъла ухъкан гъаруриз кюмек ишри.

Шайтлан багахъ хъуз манигъ'вал апІру дюаъ

1 « Къур'андиъ дупна:

وَمَنْ يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِيضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ

(Мяна): «Хъа фуну кас Аллагу Тааъла кІваин апІбахъан ярхла шулаш, дугъахъ хъибтІдихъа гъациб шайтІан, гъатта думу шайтІан дугъхъан жара даршлу дуст хъибди» (сура Аз-Зухруф, 36).

Яни дугъахъди дустси шайтІан хъибди ва думу наана гъагъюрушра, шайтІанра дугъаз юлдаш ву. Яваш-явашди шайтІни думу гъакъ рякълан улдугуз гъитур ва артухъси гунагънан ляхнариин машгъул апІур.

гъапІбан бадали апІурайидар ву» (Муслим).

ШайтІан жвухъан ярхла хъуз кІури урхру дюъйир, азкара гизаф а. Гъацдар дюъйирикан сабдикан Абу Тагъяйи кІваин дапІна. Сар касди Абдууррагъман ибн Гъанбашдихъан гъерху:

كَيْفَ صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ كَادَتْهُ الشَّيَاطِينُ ؟ قَالَ : جَاءَتْ الشَّيَاطِينُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْأُودِيَةِ ، وَتَحَدَّرَتْ عَلَيْهِ مِنَ الْجِبَالِ وَفِيهِمْ شَيْطَانٌ مَعَهُ شِعْلَةٌ مِنْ نَارٍ يُرِيدُ أَنْ يَحْرِقَ بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَرَعَبَ مِنْهُ ؟ ، قَالَ جَعْفَرُ : أَحْسَبُهُ جَعَلَ يَتَأَخَّرُ ، وَجَاءَ

يَجَاوِزُهُنَّ بَرًّا وَلَا فَاجِرًا مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَذَرَأًا وَبَرًّا ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمِنْ شَرِّ مَا يَعْرُجُ فِيهَا ، وَمِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ فِي الْأَرْضِ وَمِنْ شَرِّ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا ، وَمِنْ شَرِّ فَتَنِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ إِلَّا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا رَحْمَنُ

«Ауъзу бикалиматиЛлагъи т-таммати л-ляти ля южавизугъунна баррун ва ля фажирун мин шарри ма халакъа ва зараа ва бараа, ва мин шарри ма янзилу мин ас-самаи ва мин шарри ма яъружу фигъа, ва мин шарри ма зараа фи лъарзи, ва мин шарри ма яхружу мингъа, ва мин шарри фитани л-лайли ва н-нагъари, ва мин шарри кулли тІарикъин илля тІарикъан ятІрукъу би-хайрин, я Рагъман!»

Думуган Аллагу Тааълайи шайтІанрин цІа ктІубшну ва вари тІанкъ гъапІну» (Табарани).

Анасдихъан вуйи Пайгъамбарин ﷺ гъадисдиъ дупна:

مَنْ قَالَ يَعْني إِذَا خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ : بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ، يُقَالُ لَهُ هُدَيْتَ وَكُنَيْتَ وَوُقِيْتِ ، وَتَنَحَّى عَنْهُ الشَّيْطَانُ

«Фуну касди, хул'ан удучІвруган, гъапиш:

بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

«БисмиЛлагъи таваккальту алаЛлагъи ва ла гъявля ва ла къуввата илля би-Ллагъ. Ва юкалу лагъу гъудидта ва куфита вавукъита ватанагъгъа аьнгъу шшайтІана»

«БисмиЛлагъи, Аллагъдиина таваккул апІураза, ужуб апІуз, харжиб гъибтуз Аллагъдин ﷺ къувватнииндигІан шулдар», дугъахъди малаикари кІур: «Уву вари чІурубдихъан азад хъидива, уву уърхиди ва уву гъакъ рякъюъ ава» (Абу Дауд).

Гъацра шайтІанрин зарнахъан уърхюб ккун апІури, «Аят аль-Курсий», «Фалакъ», «ан-Нас» сурйир урхуб ужу ву. Эгер инсан гъарган гъудгнин джжикІну шулуш, ари гъадму дюшпошдианра шайтІаняр ярхла шулу.

Дупну ккундуки, урхру дюъйир кІваантІан, Аллагу Тааъла кІваин апІури, дурхну ккунду. Ухъу фициб дюаъ гъапІшра, жвув уърхруб дюаъ дар, хъа Аллагу Тааъла ву. Дюаъ ухъу дебкнайи себеб ву. Гъаддиз дюаъ урхруган, Аллагу Тааълайихъна кІваантІан илтІикІну, анжагъ гъадгъукан ккун дапІну ккунду.

Гъит Аллагу Тааълайи ухъхъан инсандин варитІан чІуру душман - шайтІан ярхла апІри ва гъит ухъу Чан амрарихъди гъагъру агъларикан апІри.

جِبْرِيلُ فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ ، قُلْ ، قَالَ : وَمَا أَقُولُ ؟ ، قَالَ : قُلْ : أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ الَّتِي لَا يَجَاوِزُهَا بَرٌّ وَلَا فَاجِرٌ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَذَرَأَ وَبَرًّا ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمِنْ شَرِّ مَا يَعْرُجُ فِيهَا ، وَمِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ فِي الْأَرْضِ وَمِنْ شَرِّ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمِنْ شَرِّ فَتَنِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمِنْ شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ إِلَّا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا رَحْمَنُ ، قَالَ : فَطَفَّتْ نَارَ الشَّيَاطِينِ وَهَزَمَهُمُ اللَّهُ

«Пайгъамбарихъна ﷺ шайтІнар гъафиган, дугъу фу гъапІну?» Абдууррагъманди гъапну:

«Пайгъамбарихъна ﷺ жюрбежюр йишвариан шайтІнар гъафну, дагъларилан, дерйириан. Дурарин арайиъ хилиъ цІа дибиснайибра айи, ва дугъаз дидихъди Пайгъамбарик ﷺ цІа кипуз ккун гъабхънийи. Дурар гъяркъган, Пайгъамбар ﷺ къяляхъ хъуз хъюгъю. Гъадму вахтна Жабраил малаик ис духъну, гъапи: «Я Мугъяммад, йип!» Пайгъамбари ﷺ гъерху: «Фу пуза». Жабраили гъапи: «Йип:

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ الَّتِي لَا

Мусурман касдиз галстук ккабхъуз ихтияр айин?

1 « Амма, му къафирарихъан вуйи фаркъвал а гъацдар палтариъ, фунудариъ дурарин чпин хусуси палат-ккуртт улупураш. Мисалназ, индуистари «зуннар» (гирами ккабхъруб) гардандикк ккабхъру. Эгер мусурман касди аьгъдарди думу ккабхъиш, дугъаз гунагъ адар. Хъа эгер дугъу индуистариз ухшар хъуз кІури ккабхъиш, думу гъарам ляхин шула, гъаз гъапиш диди мусурман касдин мусурман дарудариз ухшарвал улупувал шула.

Галстукдин гъакънаан кІуруш, эгер галстук ккадрабхъди гъитуз шулуш, гъаци ужу ву. Хъа эгер думу гъюкуматдин ляхниъ ади, ясана жара себеб ади ккабхъну ккундуш, душваъ хай даршлуд фукІара адар.

Улихъ вахтари галстук, белки, мусурман дарударин палатдин пай вушлийи, ва гъаддиан гъадмугандин алимари мусурмариз думу ккабхъуб гъадагъа гъапІнушул! Хъа гъийин йигъан мусурмарин арайиъ галстук ккабгъувал лап артухъ дубхъна. Яни галстук ккабхъувал мусурмарин алабхърударикан дубхъна ва думу анжагъ мусурман дарудари ккабхъруб вуйивалиан удубчІвна. Гъаддихъди сабси думу ккабхърудар мусурман дарудариз ухшарвал улупрударикан шуладар.

Гъамусдин алимари галстук ккабхъуз хай шулу, кІуру фетва адабгъна, гъаз гъапиш палат алабхъвалиинди, шлиз вуш ухшар вуйивал улупувал, жара шартІариз дилигну, дигиш шлуб ву. Шариаетдиъ гъамциб къанун а: «Вахтар гъагъюри, гъюкмарра дигиш хъуз мумкин ву».

Ухшар хъувал гъапиган, дидинна гъаври ади ккунду. Фицдар дюшюшариъ думу хай шулаш, хъа фицдарихъсана хай шулдарш. Саб кІуруб, ухшар хъувал гъарам ву, эгер гъадму апІурайи ляхин шариаьтдиъ гъарам дапІнайиб вуш. Къюб кІуруб, эгер думу къанундиъ айиб дарш, думу апІуз ихтияр тувнайидарикан шула.

Дупну ккундуки, эгер мусурман касди саб ляхин мусурман дарудариз ухшарвал улупуз кІури ва учвра гъадрарикан сар хъуз кІури апІураш, дициб дюшюшдиъ хай шлу ляхинра гъарамарикан шула. Мусурман касдиз дициб ниъат ади ляхнар апІуз гъичра хай шулдар. Гъамдиан аьгъю шулаки, эгер мусурман касди анжагъ къафирариз ухшарвал улупури галстук ккабхъраш, думуган дицир кас Пайгъамбарин ﷺ гъаму гафарикк ккахъра:

ومن تشبه بقوم فهو منهم

«Фуну касди жара халкъариз ухшарвал улупураш, думу гъадрарикан ву» (Имам Аьгъмад, Абу Дауд).

Хъа ухъу зиихъ гъапиганси, гъийин йигъаз галстук гизаф мусурмарин ишлетмиш апІура ва гъаци думу къафирарин хусусибси гъичра гъисаб шуладар. Ари гъаддиз алимари думу ккабхъуз хай шлувалин фетвара адабгъна.

Хъанара дупну ккундуки, палатдихънаси, галстукдихънара чан улупнайи шартІар а. Мисалназ, шелдикан вуйи галстук ккабхъуз ихтияр адар, ясана чан составдиъ шелк айи галстук ва гъацдира дидик шариаьтдиъ гъадагъа дапІнайи шиклар кади ккундар ва гъ.ж.

Гъит Аллагу ﷺ къюмек ишри!

НУРМУГЪАММАД ИЗУДИНОВ

Гъаци вуйиган, ухъу шлукъан гизаф Аллагу Тааъла кІваин апІури духъну ккунду, шайтІан ухъхъан ярхла хъуз, дидинна ихъ арайиъ сяргъатар хъуз.

Абу Гъурайрайи Пайгъамбарин ﷺ гъадис кІваин дапІна:

إذا نودي للصلاة أدبر الشيطان له ضراط حتى لا يسمع التأذين فإذا قضي التأذين أقبل حتى إذا ثوب بالصلاة أدبر حتى إذا قضي التثويب أقبل حتى يخطر بين المرء ونفسه يقول له اذكر كذا واذكر كذا لما لم يكن يذكر من قبل حتى يظل الرجل ما يدرى كم صلى

«Гъудгниз экбер тувруган, шайтІан ярхла шулу ва экбрин сес дербхъуз кІури, чаан ягъалди чІуру гъава дедебури гъебгру, хъа экбер ккудубкІган, хъанара багахъ шулу. Гъацра думу ярхла шулу гъудган ккебгъайиз икъамат тувруган. Хъа ккудубкІбалан къяляхъ хъанара инсандинна дугъан кІван арайиъ шулу ва «гъаму кІваин апІин, тму кІваин апІин», кІури, инсандин гъудгниз манигъ'валар апІуру. Диди му ляхнар, инсандиз чав швнуб рякъаьт апІураш, кІваълан

Яшлу дишагълийин насигъятар

Фици-вуш саб газатдиъ, сар яшлу дишагълийи чав чан жилирихъди фици мукъан ярхи уьмур мясляьтнаъ ади хъапнуш, гьурхунза.

Думу дишагълийи чан насигъятарин ихтилат жигъил наслариз мянфяьт хъуз, дурариз нумуна тувуз ктибгурайиб вуйи.

Ухъуз, мусурман дишагълийириз, жилирихъди ужудар алакыйи уьрхбан себебар аьгъяди ккунду, гъаз гъапиш жилирин разивал гъабхъиш, иншаАллагъ, Аллагъдинна ﷻ разивал шул.

Гъаму макъалайиъ, гьюрматлу чйир, думу дишагълийин насигъятар кьваин апилихъа, ва дурарикан учву мянфяьт ктабгъур ва дидихъди сабси жилирихъди ужудар алакыйириъ хъуз себеб шул кьури умудлу вуза.

Думу дишагълийи кьура:

Жилирина хпири сатлиди гъичра чиб-чпикан гиран дапну ккундар. Думу дурарикан сари гъапну кьури, аьхю хатла адар.

Гъич сабанра чиб-чпиина сес ягъал апури, гъарийр дапну ккундар.

Эгер ичв арайиъ гъожатар гъахъиш, душваъ гъалиб шлур жилир духъну ккунду.

Эгер чиб-чпиз пуз ужуб арайиз думунаш, думу ляхникан сари тмунириз хайир ккун апури, дупну ккунду.

Кьваинди гъибт, улихънаси учвкан сарикан ктучьву гъалатлар, сарун гъичра кьваин мапналай. Дурар кьваин апури, тягъна кипри махъанай.

Аьгъю йибхъки, гъарган яв багахъ хъайир, увуз вари гъаму дюн'ятан заанди ву.

Эгер чиб-чпиина хъял дибснаш, гафар дапну, саб мясляьтнахъна дарфиди нивкьуз гъягъюб герек дар.

Йигъан саб ражарикъан чиб-чпиз ужудар ужувлан гафар пуб чарасуз ву.

Эгер уву гъякъ дарш, жвув гъякъ даруб улупну, аьфв апуб ккун апин.

Хизандин уьмриъ варитланна аьхю кьайдасузвал чиб-чпихъди гъархъувал ву, хъа варитлан ужуб кьайда айивал, чиб-чпихъди мясляьт ади гъузуб ву - думу ляхин гъадму касарилан чпилан асилу ву. Гъаддиз думу кьюбридди гъархъивал дархъбан бадали, ужувлан себебар арайиз духну ккунду.

Йиз фикриан, гъаму зиихъ ктучу сакъудар себебарикан хизандин уьмур гизаф ужуб терефназди илтибкьуру. Гъаддиз дурар тамам апуз чалишмиш йихъай, аьзиз мусурман чйир. Инша-

Аллагъ, гъаддихъди сабси увуз жилирин разивалра шул. Дупнадаринхъа, Аллагъу Тааьлайин разивал жилирин разивалиъ а, хъа Дугъан хъял жилирин хъял ву.

Пайгъамбарин ﷺ хпир Айшатди гъамци дупна: «Я дишагълийири, эгер учвуз ичв жиларин улихъ вуйи фарзарикан аьгъяйиш, жвув биши ругдихъди алацнашра, сабан жилирин машинин али биши руг марцц апуьчва». Ари гъамци кьура Пайгъамбарин ﷺ хпири!

Зиихъ дупнайибдикан фикир апинай, гьюрматлу чйир, ва хизандин уьмриъ учвуз сабур тувуб, шадвал тувуб Аллагъу Тааьлайикан ккун апинай.

РАЯ АКАВОВА

УЖУВЛАН ГАФ

Хусуси суалар...

1 «Вагъ, хъа эгер учуз сатлиди яшамаш хъуз ккунди имиш, гъаз хай шулдархъа?!» - гъапи дугъу. «Гьюрматлу чи, дин тамшйир апуз дебккнайиб дар, шариаьт, ухъу гъаддихъди гъягъюз кьури улупнайиб ву. Ва диндиъ думу суалнан гъякънаан якьинди дупна. Эгер жилири чан хпириз шубуб ражари тлалакъ тувуш, дурарихъан никягъ хъанара дивуз шулдар, гъеле думу риш жарариз швуваз душну, хъа гъадрар жара дархъидикъан гагъди. Хъа гъийин йигъаз учву апурайи ляхин диндиъ гъадагъа дапнайиб ву, ва гъар ражари учву саб хулаъ жара гъахъиган, гъар ражари учву жилирна хпирси гъахъиган, аьхю вуйи гунагъ апурачва. Думутланна гъайри, думу ляхин Аллагъу Тааьлайи хъял бисруб ву», - кьури жаваб тувза му касдиз. Ав, му гафар гъеерхъган, думу кас швумал гъахъиганси гъебгъуз. «Хъа эгер учвуз сатлиди яшамаш хъуз ккундуш, думу ляхникан тлалакъ тувайиз гъаз фикир гъапундарчва? Гъаз мясляьтнахъна гъафундарчва?» - гъерхза. Дугъан жаваб: «Думу сад йишван арагъ дубхъну гъафну ва учу, чиб-чпиз лазим дару гафар кьури, кьюбридра сабурдиан адахъунча. Гъадму вахтна дугъу узуз шубуб ражари тлалакъ тувну. Хъайигъан учу, кьюбридра хъял кудубчьвну ачмиш гъахъиган, хъанара сатлиди яшамаш хъуз ккуниваликан гъаври гъахъунча. Сациб вахтналан узу му дюшошдикан йиз юлдаш шураз хабар тувган, дугъу учвуз сатлиди яшамаш хъуз хай шулдар, гъапну, ва узу дишлади учвхъан гъерхуз ният гъапунза», - гъапну дишагълийи. Гъамд ибшри Аллагъу Тааьлайиз, гъамускъан учву думу ляхникан фикир дапну, белки гунагънахъан ярхла шалчва. Дугъриданна, шариаьтди учвуз, эгер дугъу увуз тлалакъдин гафар тувнуш, сатлиди яшамаш хъуз ихтияр туврадар. Хъа ужу хъибди, эгер учву имамдихъна, аьлимдихъна душну, думу дюшош гъадгъан улихъ тамам гъапниш.

Магъа гъамцдар дюшошар саб-къюб дар, аьзиз гъардшар ва чйир. Хъа му ляхнин себеб гъадму вуки, инсанариз диндикан ужуди аьгъдар ва Аллагъу Тааьлайин амрарихъди гъягъюрадар. Эгер жилири арагъ убхъурдайиш, эгер жилири шейтниниз ваъ дупну, думу ляхин дипнийиш, гъамус мициб читин дюшошдиъ ахъурдайи. Ихъ аьлимари илим дурхну ккунду, диндин аьгъювалар, жвуван фарзарикан аьгъю дапну ккунду, кьуруган, саспидари му гафариз

гъичра фикир тувурдар. Ари магъа натижа гъамциб ву фикир тутруву ксарин. Аьлимарира думу гафар чпиз пуз ужуб адруган кьурайидар даргъа, ухъу бадали, закурин йигъан мицдар гъалатлар ухъкан ктучьвбан бадали кьурайидар ву. Гъит Аллагъу Тааьла ухъуз кюмек ишри.

Кьюбпи дюшош. «Ассаламу алейкум, гьюрматлу редакция. Йипайчва,

гъаз учву му газатдин машарийъ ялхъван апуб гъарам ву кьури бикьури шулчва, узуз му ляхниъ харжиб фуклара рябкъюрадруз, аьхир. Шадвал хъапнуз ихтияр адарин дарш?» - кьури гъерху сар жигъил касди.

«Ваалейкум ассалам. Шадвал хъапуб шариаьтди гъадагъа дапнадар, гьюрматлу гъардаш, думу ужудар ляхнарикан ву. Амма шадвал хъапбан саргъятар а, гъадрарилан улдучьвуб ухъуз гъадагъа дапна. Эгер ухъу улхуруш ялхъван апибакан, ав, мяржайиз удучьвну, жиларра, дишагълийирири вари сатлиди саб йишваъ хъуб гъарам ву. Думу узу, ясана жара касди дивнайиб дар, думу ихъ шариаьтдин къанун ву. Думутланна гъайри, фикир апин, кьюр кас удучьвну мяржайиъ ялхъван апуруган, имбудар вари гъадрарихъна лигури шулу. Хъа жара дишагълийирихъинди лигубра ухъуз гъадагъа дапнадаринхъа?! Музыка шейтниниз варитлан ккуниб ву. Ва шейтнин мукъмихъди ухъу ялгъванна апури гъахъиш, ухъу диндин кьушмарикан даршулинхъа? Ари гъацдар ляхнариланмина хъасин жара гунгъарра арайиз гъюра. Хъа эгер ухъу дициб мяржайиъ айи арагъ дубхъ-

найидарикан улхуруш, думу хъанара учьру месэла шула. Дурариз чпи гъапруш, чпи наан аш хабар адарди шулу. Душваъ бицидар ади шулу, дурариз гъаци пиянди айидар рякьруган, душваъ шулайи ляхнар гъаркъган, бицидар яваш-яваш дицидар дюшошарихъна вердиш шулу ва думу ляхнар духъну ккуниганси рябхъору. Увуз ккундунузхъа, яв велед пия-

гъаму ляхнарикан ухъу фикир дапну ккунду.

Шубубпи дюшош. «Узу гъудгнар апури, ушвар дисури шулза, амма гъаци вушра, гъарган къаза-балйир гъюри, бедбахтвалар шулзуз. Гъаз дици вуйкдан? Гъудгнар дарапрудар чпиз ккуниганси яшамаш шула, хъа узу магъа гъамци»

«Гьюрматлу чи, эгер уву кьурайиганси

вуш, диди Аллагъу Тааьлайиз уву гъарган кьваинди вуйивал улупура. Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиъ дупна: «Му дюн'я муьмин касдиз дустагъ ву...» Гъаму гъядисдиан гъаври шулуки, шлиз му дюн'яйиъ читинвалар аш, шлиз мушваъ дустагъси вуш, думу касдиз ахират рягътиб хъибди, иншаАллагъ. Гъаци вуйиган, иншаАллагъ, умуд киврахъа, яв ахиратра ужуб шул, кьури. Аллагъу Тааьлайи инсанар имтигъан дарди гъитурдар, яни уьзур, иццрушин тувру, хизандиан инсан адагъуру, кечмиш шулу. Ухъуз дарди, Аллагъу Тааьлайи пайгъамбаризра кмиди гъацдар дюшошар туври гъахъну. Ари гъаддиинди ихъ имандин пай аьгъю шулу. Эгер дидихъди ухъу Аллагъу Тааьлайиз аьссивал улупуруш, ухъу жвуван имандин ляхин дапну ккунду. Хъа эгерсана дидихъди Аллагъу Тааьлайиз гъамд дапну, вари яв амриинди шулайиб ву, Аллагъ ﷻ, дупну, шулайиб вари Агъайиина гъибтиш, ари гъадди ихъ имандин заанвал улупура».

Хъанара ихъ гъардшарикан ва чйирикан ккун апураза: гъачай, сацибкъана ихъ диндин фарзарикан, суннатарикан аьгъю апухъа, гъачай, шайтан рази шулу ляхнарихъан ярхла хъухъа. Ахиратдиз гъушган, гъарсаб ухъу алдабгъу ликрихъан жаваб тувну ккун хъибди. Гъарсаб гафнахъан, гъарсаб ихъ гъендемари гъапну гунгъарихъан. Му гафар зарафатар дар. Хъа, гъайифки, саспидари му ляхнариз аьжал лапра думучьвкьантан фикир тувурдар, хъа думуган сарун къан хъуз-ра мумкин ву. Дици кечмиш гъахъиш, ухъу халкъ гъапну Агъайиз ахиратдиъ ухъу фу пиди? Фидар жавабар тувди, Дугъу ухъуз фукъан ниьматар тувна, хъа ухъхъан, думу бадали ният дапну, ибадаткъана апуз даршлуган.

Ккун апураза, Аллагъу Тааьлайи ухъуз варидариз сабур тувуб, ккун апураза, ухъуз диндихъди гъягъюз кюмек тувуб. Дин ихъ юквар сикин апурайиб, ухъуз уьмрин мяна туврайиб ву. Аллагъ ﷻ кюмек ишри! Амин!

– Сунна тамам апуз ният ади, дишагълийиз, уларикан сюрма кадатну, гъяятдиз удучузуз хай шулин?

– Уларикан сюрма ктатуб, дишагълийи-ризси, жиларизра сунна ву. Пайгъамбарин ﷺ гъядисди дупна: «Улар сюрмайихъди рангламиш апинай, дугъриданна диди уларин рякьювал ужу апуру...» (Тирмизи). Дидихъди улар рангламиш апуруган, гъарсаб ул шубуб ражари рангламиш апууб ужу ву, ккебгъурбра ва ккудубкйубра арччул ул шлуганси.

وضع الكحل في العين لا مانع منه إذا لم يكن فيه ضرر صحي ، ولكن لا يجوز كشف وجه المرأة في الشارع إذا كان الكحل في عينها لأنه زينة ، فيجب سترها .

Амма дишагълийиз улар сюрмайихъди рангламиш дапну гъяятдиз, ясана учв жара жилариз рякьюр йишвахъна гъягъюз хай шулдар, ва думу хиджаб алабхърур вушра-даршра, саб фаркъвал адар.

– Эгер сар касди йигъандин гъудгнаркан сабунуб тамам гъапундарш ва фунуб ккадапнуш кйваиндира имдарш, дициб дюшюшдиъ фу дапну ккунду?

– Эгер хъуб фарз гъудгникан сабунуб тамам гъапундарш ва фунуб вуш кйваиндира дарш, дугъу вари хъуб гъудган къаза дапну ккунду. «Хъуб гъудгникан саб, кюуб, я шубуб, ясана юкюб гъудган ккадапну ва дурарикан фундар ккадапнуш кйваинди дару касдин гъякнаан имам аш-Шафиии чан «Аль-Умм» китабдиъ ва жара ихъ мазгъабдин алимари дицир касди вари хъуб гъудган къаза дапну ккунду, дупна».

– Жямаят гъудган апуруган, бицидар наан дугъужвну ккунду?

– Эгер гъудган апурайидар кьюр ва артухъ вуш, яшариз дилигди дурар саб жергейиъ дугъужвну, хъа имам саб жерге манзил улихъ. Эгер имамдихъди дишагълийи гъудган хъибтйраш, думу имамдин къяляхъ дугъужвну. Эгер имамдихъди сар жилижвну гъудган апураш, думу имамдин арччул терефназди дугъужвну, чан ликарин мурклар имамдин ликарин швякярихъ шлуганси.

Мистаз дунфнайидарикан сабпи жергейиъ жилар дугъужвну, хъасин бицидар.

– Мистарий саспидар, икъамат апуз хъюгъюбси, гъудужвну жергейиз гъягъюру, хъа саспидарсана ккудубкйайиз дугъужвну, хъа гъягъюру жергейиз. Фици гъапиш, ужу ву?

– Экбер гъудгнин вахт улубкъган тувруб ву, хъа икъамат гъудган ккебгъурган тувруб ву. Икъамат гъеебхъури, дидиз жаваб тувну ккунду ва икъамат тувну ккудубкйган, гъудужвну жергейиз гъягъюру. Хъа эгер уву икъамат туврайи йишвахъан ярхла хъади имамди «Аллагъу акбар» пайиз хъуркъурдарш, ари гъадму дюшюшдиъ икъамат тувну ккудубкйайиз гъудужвну, жергейиз гъюгъюз хъюгъюру. Эгер уву мистазди учйган икъамат урхураш, икъамат ккудубкйайиз дугъужвну гъузру.

« وَلَا يَقُومُ » نَدْبًا غَيْرَ الْمُقِيمِ مِنْ مَرِيدِي الصَّلَاةِ فَأَمَّا « حَتَّى يَفْرَغَ الْمُؤَدَّنَ » أَوْ غَيْرَهُ « مِنَ الْإِقَامَةِ » وَلَوْ كَانَ شَيْخًا لِأَنَّهُ مَا لَمْ يَفْرَغْ مِنْهَا لَمْ يَحْضُرْ وَقْتُ الدُّخُولِ ، وَهُوَ قَبْلَ التَّمَامِ مَشْعُولٌ بِالْإِجَابَةِ .

«Фуну кас жямаят-гъудгниз ккилигури ади, икъамат урхурайир ктарди, муэдзинди икъамат дурхну ккудубкйкъан гагъди, гъудужвуб ужу (мандуб) ву. Думу вахтназ гъудужвуб карагъат ву, гъятта думу къабир вушра. Гъаз гъапиш икъамат ккудубкйиди, гъудган ккебгъурдар, хъа думу урхурайи вахтна, хъпехъурайидари дидиз жаваб туври духъну ккунду» («Мугъни аль-мугътаж»).

– Хъитирхбандин гъудган дарапди, нивкйуз гъягъюз хай шулдар, гъятта дугъан хъасин гъудужвну апуз ният ашра, кйуру гафар гъякълудар вуйин?

– Гъудгнин вахт улубкъган, гъарсар кас дидиз гъазур духъну гъудган тамам дапну ккунду, хъа думу вахтна нивкй апууб гъякълу мусурман касдиз ярамиш шулдар. Гъаци вуйинган, гъадму вахтна улубкънайи гъудган дарапди, нивкйуз гъягъюз, гъятта дугъан хъасин гъудужвну тамам апуз ният ашра, карагъат ву. Хъа эгер гъудужвну хъасин апилидиза кйуру ният адарш, думу дюшюшдиъ ахуб гъарам ву. Хъа хъитирхбандин гъудгнин гъякнаан думу карагъатвал хъанара ижми шула, гъаз гъапиш думу дюшюдиъ даахну гъузуз мумкинвал гизаф а.

«Хъитирхбандин гъудгнин вахт улубкъбалан къяляхъ гъудган дарапди дахъуб карагъат ву, гъаз гъапиш Пайгъамбари ﷺ думу карагъат ву гъапу. Думу вахтна нивкйуз гъушу кас дидин вахт ккудубкйайизкъан даахну гъузуз мумкин ву. Эгер думу гъудужвур, кйури хиял вуш, думу карагъат шула. Хъа эгер дициб мумкинвал адарш, гъарам шула» («Мугъни аль-мугътаж»).

ДАГЕСТАНСКИЙ ИСЛАМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ ШЕЙХА МУХАММАД-АРИФА ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ АБИТУРИЕНТОВ НА ОЧЕРЕДНОЙ УЧЕБНЫЙ ГОД

Обучение предназначено для получения целостных знаний о религии и подготовки специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием по направлению «культ исламского вероисповедания» квалификации «священнослужитель исламского культа»

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:

- ✓ в Дагестанском исламском университете – 5 лет;
- ✓ в Медресе – 3 года.

ДОКУМЕНТЫ НЕОБХОДИМЫЕ ДЛЯ ПОСТУПЛЕНИЯ:

- ✓ нотариальная копия аттестата или диплома;
- ✓ копия паспорта – 2 шт.;
- ✓ фотокарточки размером 3x4 в количестве пяти штук;
- ✓ медицинская справка Ф 086;
- ✓ прививочный сертификат Ф 156/у-93;
- ✓ рекомендация от преподавателя религиозного обучения либо от руководителя мечети (имам) расположенной по месту жительства абитуриента.

Наш адрес: г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136
тел.: 8 988 294 56 16

– Риш бабкан гъахъиган, дугъан куш алдапуб сунна вуйин? Ва дурарикан фу дапну ккунду?

وسن أن يخلق رأسه ولو أنثى في السابع ويتصدق بزنته ذهباً أو فضة

Велед бабкан духъну 7-пи йигъан, думу бай вушра риш вушра, кйулан куш алдапуб сунна ву. Кушар уч дапну, ерцуру ва гъадрадин гъагъдиз барабар гъизил, ясана арс садакъади тувру. Хъасин думу кушар марци йишвак кивуб ужу ву. Гъамци дупна «Фатгъюл Муин» китабдиъ.

«Кушарин деерцну, гъадрадин гъагъ гъисабнаан гъизил, я арс садакъа вуди тувру. Пайгъамбари ﷺ Фатимайиз Гъюсейиндин кушар деерцну, гъадрадин гъагъ арс пай апин гъапу. Дугъу гъаци гъапиу...» («Иаънату тлалибин»).

РД-ийн Муфтияти Табасаран ва Хив районриз улупнайи гъудгнин вахтар

Рузнама

Ноябрь

Йиъгъ	Гъаринд. Ас-Субъ	Ригъ гъудуб.	Лисундин Аз-зугър	Гъаркван. Аль-аьр	Лавлан. Аль-Магъриб	Хъитирх. Аль-ишаъ
1	04:48	05:46	11:37	15:06	16:48	18:18
2	04:49	05:47	11:37	15:05	16:46	18:16
4	04:51	05:49	11:37	15:03	16:44	18:14
6	04:53	05:52	11:37	15:00	16:42	18:12
8	04:55	05:54	11:37	14:58	16:39	18:09
10	04:57	05:56	11:38	14:56	16:37	18:07
12	05:00	05:58	11:38	14:54	16:35	18:05
14	05:02	06:01	11:38	14:52	16:34	18:04
16	05:04	06:03	11:38	14:50	16:32	18:02
18	05:06	06:05	11:39	14:48	16:30	18:00
20	05:08	06:07	11:40	14:48	16:29	17:59
22	05:10	06:10	11:40	14:46	16:27	17:57
24	05:12	06:12	11:40	14:45	16:26	17:56
26	05:14	06:14	11:41	14:44	16:25	17:55
28	05:16	06:17	11:41	14:43	16:24	17:54
30	05:18	06:19	11:42	14:43	16:24	17:54

Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир!

Нагагъ учвуз ихъ мусурман диндихъди аьлакълу вуйи месэлийрикан гъаври адруб гъерхуз ккундуш, ясана «Ассалам» редакцияйиз вуйи суал аш, зенг апинай: 8-960-411-19-53
Учхъан шлубдин, иншаАллагъ, учу кюмек апилидича ва ичв гъулулгъар тамам апуз чалишмиш хъидича.